

Po zdravi pameti

Kot poročamo na drugem mestu, se je na deželni volitvah v Dolini Aosta — bile so v nedeljo, 30. maja — krepko uveljavila domača Union Valdôtaine. Zbrala je skoraj 38 odstotkov glasov in tako postala zdaleč najmočnejša politična sila v deželi pod Alpami. Union Valdôtaine je sicer že v zadnji zakonodajni dobi bila stranka relativne večine, vendar tolikšnega volilnega uspeha še ni bila deležna.

Druga pomembna značilnost teh deželni volitev je krepko nazadovanje vseh vsedravnih strank, od skrajne desnice do skrajne levice. Izidi so pokazali, da so mnogi volivci kratkomalo obrnili hrbet vsedravnim političnim strankam in zaupali svoj glas predvsem domačim kandidatnim listam, v prvi vrsti, kot smo že omenili, listi Union Valdôtaine.

Že na prvi pogled je razvidno, da se je večina volivcev in volivk ravnala po zdravi pameti: vzela je na znanje zlom sedanjega sistema političnih strank v državi in zlasti razsulo, ki je zajelo vse tri dosedanje najmočnejše vsedravnne stranke, ter zaupalo vodstvo ter upravo javnih zadev ljudem, ki jim je pri srcu predvsem skrb za blagor lastne dežele. To je prva in tudi glavna ugotovitev, ko jo vsakdo lahko naredi, če le bežno pogleda volilne izide.

Jasno je, da prav ti izidi predstavljajo dragocen nauk tudi in zlasti za naše slovenske volivke in volivce v deželi Furlaniji Julijski krajini. V skladu z zdravo pametjo bi bilo, če bi naši ljudje na volitvah v nedeljo, 6. junija, ravnali po zgledu večine volilnega zbora v Dolini Aosta in tokrat množično zaupali svoj glas Slovenski skupnosti, ki je gotovo najpristnejši izraz naše zamejske stvarnosti.

Bili bi skregani s pametjo, če bi se tudi tokrat — kot že večkrat v preteklosti — pustili zavesti od sirenega petja raznih vsedravnih političnih strank, ki nas poznajo le ob volitvah, nato pa na nas in na naše probleme kratkomalo pozabijo ali se jih otepajo, kot se živina otepa nadležnih muh.

Kdor bi na nedeljskih volitvah oddal svoj glas vsedravnim strankam, pa bi v narodnostnem pogledu celo zagrešil samomorilno dejanje, ker bi pripomogel, da bi Slovenska skupnost izginila iz deželnega zbora in iz drugih pomembnih izvoljenih upravnih teles.

Naše toplo priporočilo slovenskim volivkam in volivcem za volitve v nedeljo, 6. t.m., je torej zelo preprosto: ravnajte se po zdravi pameti in oddajte svoj glas listam in kandidatom Slovenske skupnosti.

DRAGO LEGIŠA

Pogovor z Majo Lapornik, kandidatko na listi Ssk

Za narodnost mimo ideologij

O predvidevanjih za bližnje volitve, o pomenu ženske prisotnosti v politiki in o sedanjem stanju na Tržaškem, ki postaja za našo narodnostno skupnost vse bolj zaskrbljujoče, smo se pogovorili z dr. Majo Lapornik Pelikan, kandidatko na listi Slovenske skupnosti tako za pokrajinske kot deželne volitve. Maja Lapornik je po poklicu radijska programistka in je v stranki aktivna že dalj časa. Med drugim je bila med glavnimi pobudniki raznih srečanj Ssk predvsem kulturnega značaja.

Kakšna so Vaša predvidevanja za te volitve predvsem kar zadeva edino slovensko stranko?

Na bližnje volitve gledam z optimizmom, čeprav mislim, da je novi volilni zakon skrajno krivičen in kot tak postavlja v dvom izvolitev naših predstavnikov na deželni ravni. V teku te volilne kampanje pa je pri naših ljudeh čutiti izjemno navdušenje. V naših stikih z »bazo« smo opazili veliko zanimanja, pozitiven odziv in skrb za usodo naše stranke tudi s strani tistih, ki niso tradicionalni volilci Ssk. To se odraža tudi pri kandidaturah. Med ljudmi smo predvsem opazili željo po neki stranki, ki bi predstavljala Slovence izključno glede na narodnost mimo vseh ideologij. Take želje pa potrjujejo 40 let dela Slovenske skupnosti.

Kako ocenjujete trenutno politično stanje na Tržaškem in kaj se vam zdi v tem trenutku najbolj zaskrbljujoče? Nekateri predvidevajo, da bi se utegnil položaj naše manjšine vsaj v tržaški pokrajini v bodoče še poslabšati...

Položaj na Tržaškem je v resnici zelo zaskrbljujoč. Uveljavlja se pravzaprav pravi paradoks. Če na nekem širšem nivoju vsa Evropa teži k združevanju in uveljavljanju nekega multikulturnega prostora, ki pa je hkrati pozoren do vseh narodnih etnij, smo v Trstu priča prav nasprotnemu tren-

du. Vse bolj se uveljavlja vase zazrt nacionalistični Trst, ki pa v času nima nobene perspektive. Čeravno se tudi sama bojim, da bodo te volitve zabeležile velik porast desničarskih strank, kar je nenazadnje tudi odraz škandalov, ki so v zadnjih mesecih docela spremenili italijansko politično življenje, menim, da bo zgodovina ob sodila to tržaško naravnost in da jo bo čas pregazil. Veliko pa je odvisno tudi od nas Slovencev. Vse prevečkrat se dogaja, da svojo usodo zaupamo drugim, da plaho čakamo, kaj bo prišlo z leve ali z desne. Naši ljudje so, mislim, že zdavnaj razumeli, da moramo Slovenci sami strniti svoje vrste in dan za dnem z jasnimi obnašanjem in izbirami dokazati, kdo smo in kaj hočemo. Čas je, da tudi vsi ostali Slovenci prisluhnejo temu treznemu pozivu naših ljudi.

Novi zakon določa, da mora biti tretjina kandidatov na listi neke stranke ženskega spola. Bo to po Vašem bistveno pripomoglo k drugačnemu ravnotežju v italijanskem političnem življenju?

Da, v to sem trdno prepričana. V preteklosti se je resnično dogajalo to, da ženske v življenju posameznih strank niso imele kake vidnejše vloge ali funkcije in je bila še do nedavnega politika »stvar gospodov«. Osebo mislim, pa ne ker sem tudi sama aktivna v neki stranki, da je ženska prisotnost prepotrebna tudi v življenju neke stranke. Če samo pomislimo na naš prostor, lahko takoj naštejemo nekaj hudih, še nerešenih vprašanj, ki bremenijo našo ženo. Pomislimo na slovenske otroške jasli, ki jih še nimamo, na marsikje še neenakopraven položaj žensk v službah, na žal neenakopraven položaj in možnosti žensk na službenih mestih, pa še bi lahko naštevali. Prav je, da ženske same opozorijo na vse te probleme in same

Pogovor je zapisala
Helena Jovanovič

III ➤ 2

Hladnokrven machiavelizem

V evropski in svetovni javnosti še vedno odmeva nedavna teroristična eksplozija v Firencah, ki je terjala pet mrtvih, 29 ranjenih in je hkrati povzročila nepopravljivo kulturno škodo. Do eksplozije je namreč prišlo v neposredni bližini zahodnega krila galerije Uffizi, ki hrani na stotine slikarskih del italijanskih in tujih umetnikov od 13. do

MARKO VUK

18. stoletja. Atentat je povzročil ogromno materialno škodo na vseh bližnjih poslopih, v omenjeni galeriji pa je prišlo do hudega poškodovanja ali celo uničenja številnih umetnin. Uničeno je tudi poslopije bližnje Akademije Georgofili z bogato knjižnico, močno poškodovan je stolp, imenovan Torre dei Pulci, prav tako znamenit pokrit hodnik, ki povezuje galerijo Uffizi z galerijo v palači Pitti na drugem bregu reke Arno.

Teško si je predstavljati blazne namene tistih, ki so načrtovali in izvedli ta atentat, in to v samem osrčju ene od svetovnih kulturnih prestolnic. Tem

ljudem niso dovolj le človeške žrtve, marveč so se lotili tudi bogate kulturne dediščine, ki si jo prihajajo ogledovat ljudje iz vsega sveta, ta dediščina pa deluje kot tisti dejavnik, ki človeštvo povezuje in duhovno bogati. Gre, kot se zdi, za cinično hladnokrvnost ljudi, ki za dosego svojih zločinskih ciljev ne izbirajo sredstev. Nekakšen machiavelizem torej, vendar v najslabšem pomenu besede, ki mu ni več sveto, in hkrati dokazuje, kam je Evropo pripeljalo sistematično rušenje klasičnih vrednot krščanstva.

Ob komentiranju tega žalostnega dogodka v Firencah pa ni mogoče zamolčati dolgotrajnega in načrtnega uničevanja kulturnih dobrin najprej na Hrvaškem ter nato v Bosni in Hercegovini. Ta vidik balkanske vojne je premalo znan, a po razpoložljivih nepopolnih virih srbska vojska sistematično ruši spomenike, ki spominjajo na hrvaško ali islamsko kulturo. Do natančnih podatkov bomo seveda prišli po končani vojni, že sedaj pa je očitna sorodna miselnost uničevalcev na obeh straneh Jadranskega morja.

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 3. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Obtoženci 2. tržaškega procesa; 10.00 Poročila; 11.30 Rado Murnik: »Vesele iz mojega dnevnika«; 12.00 Moja srečanja z ljudmi v stiski. Pripravlja Janko Bohak; 12.40 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja: »Vaš Pepi in papači«, prof. Kosovel piše iz zapora.

■ PETEK, 4. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Okno na Arbat. Pripravila Martina Kafol; 9.00 Literarni utrinek. Napisal Jakob Renko; 10.00 Poročila; 11.30 Rado Murnik: »Vesele iz mojega dnevnika«; 12.00 Alpe-Jadran; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Barvna šahovnica«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

■ SOBOTA, 5. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Bučanje himalajskih hudournikov; 10.00 Poročila; 11.30 Rado Murnik: »Vesele iz mojega dnevnika«; 12.00 Ta rozajanski glas — Oddaja iz Rezije; 12.45 Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Ciril Zlobec: »Italijanska srečanja slovenskega pesnika«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Mala scena: »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze, ki ga je pripravila Zora Tavčar.

■ NEDELJA, 6. junija, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder. Bogdan Novak: »Morska skrivnost in grajski strah«; 11.00 Za smeh in dobro voljo; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Ob srebrni reki«. Izbor izseljeniške proze (Zora Tavčar).

■ PONEDELJEK, 7. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Jugoslavija po letu 1945; 8.50 20 minut z...; 9.10 »Ljubi... ne ljubi«. (Mima Kapelj); 10.00 Poročila; 11.30 Rado Murnik: »Vesele iz mojega dnevnika«; 12.00 Kamen in sonce (egiptovski dnevnik); 12.20 Slovenska lahka glasba; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glasbene pravljice; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.15 Alpe-Jadran.

■ TOREK, 8. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Zvočna ropotarnica; 10.00 Poročila; 11.30 Rado Murnik: »Vesele iz mojega dnevnika«; 12.00 Nepoznani planet Zemlja; 12.40 Koroška poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Vinko Möderndorfer: »Komu naj naslovim to pismo?«

■ SREDA, 9. junija, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Dobro jutro po naše vmes; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Narodnostni trenutek Slovencev; 10.00 Poročila; 11.30 Ivan Tavčar »Cvetje v jeseni«; 12.00 Male skrbi — veliko veselje; 12.40 Koroška poje; 12.50 Orkestralna glasba; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba.

S posveta o slovenskem šolstvu na Goriškem

Manjšina bi brez svojih šol propadla

Posnetek s posveta o šolskih problemih na Goriškem (foto S. Ferrari)

V ponedeljek, 31. maja zvečer, se je v Gorici končala velika javna tribuna na temo Slovensko šolstvo na Goriškem pred važnimi vprašanji. Javna tribuna, ki je bila v sejni dvorani goriške Pokrajine, je združila veliko število šolnikov, politikov in vseh tistih, ki jim je usoda slovenskega šolstva v zamejstvu pri srcu. V nabito polni dvorani, v kateri pa smo na žalost opazili zelo malo dijakov in še manj staršev šoloobveznih otrok, je debato vodil profesor Aleš Doktorič, ki je že v začetku nakazal glavne smernice javne tribune. Poudaril je, da je namen tribune predvsem opozoriti javnost na odprte probleme v slovenskem šolstvu v Italiji. Javno tribuno o šolstvu so organizirali Slovenska kulturno gospodarska zveza iz Gorice, Sindikat slovenske šole — tajništvo iz Gorice, Svet slovenskih organizacij, Slovenski svetovni kongres — deželni odbor in Komisija za vzgojo in izobraževanje pri SKGZ. Na javno razpravo o slovenskem šolstvu na Goriškem so se organizatorji dobro pri-

pravili in tudi bili dejansko prisiljeni nekaj ukreniti zaradi zadnjih znanih dogodkov. Predvsem gre tu za odgovor na poskus ukinjanja slovenskega učiteljskega Simon Gregorčič v Gorici s spornim ministrskim odlokom, ka-

Jevnikar in Bratuž v Rimu

Stranki Slovenske skupnosti je v torek, 1. junija, uspelo, da je priključila pozornost najvišjih predstavnikov italijanskega parlamenta na zahtevo po zajamčenem zastopstvu slovenske manjšine v okviru snujočih se volilnih reform. Deželni tajnik Ivo Jevnikar in deželni podtajnik Andrej Bratuž sta izročila peticijo za zajamčeno zastopstvo, ki jo je doslej podpisalo več kot 1.700 slovenskih, pa tudi italijanskih volilcev na Tržaškem, Goriškem in Benečiji, najprej predsedniku senata Spadoliniju, nato pa, v različici za drugo vejo parlamenta, še predsedniku poslanske zbornice Napolitanu. Slednji pa je omogočil obema slovenskima predstavnikoma, da sta o zahtevi spregovorila pred ustavno komisijo poslanske zbornice, ki je ravno takrat razpravljala o volilnih reformah.

Oba predsednika sta izrazila razumevanje za zahtevo po zajamčenem zastopstvu, prav tako pa so pokazali zanimanje za ta problem tudi člani komisije za ustavna vprašanja. Minister Elia se je obvezal, da bo o tem poročal predsedniku vlade Ciampi. Jevnikar in Bratuž sta nato tudi opravila vljudnostni obisk pri slovenskem veleposlaniku v Rimu Marku Kosinu.

Za narodnost mimo ideologij

predlagajo njihovo rešitev oziroma izboljšanje. Seveda pa je ob tem treba povedati še nekaj. Zelo pogosto beležimo dejstvo, da je tudi za žensko stran neba politika nekaj umazanega, grdega, nezanimivega, nekaj, kar ne spada v naše življenje. Tako oceno je treba premostiti in se aktivno vključiti v svet, ki je okoli nas. Če bomo ženske od strani opazovale, kaj se dogaja, ne bomo v ničemer pripomogle k spreminjanju stvari.

Kaj bi dejali tistim, ki bodo v nedeljo odšli na volišče?

Kakorkoli že, glasujte slovensko in glasujte za tiste, ki so s svojim delom v preteklosti dokazali, da je za Slovenec na prvem mestu slovenstvo.

tere pa je šolska ministrica Rosa Russo Jervolino zamrznila po ogorčeni stavki in velikemu protestu goriških dijakov in šolnikov. Na javni razpravi so nastopili domala vsi strokovnjaki za šolstvo, kar jih zamejski Slovenci premorejo in morda lahko rečemo, da je prevladovalo mnenje med njimi, da se je potrebno boriti za odprte nove tehnične šole, ne pa dovoliti, da bi Slovincem ukinjali šole. Tako je recimo ravnatelj in predsednik goriške konzulte za medetična vprašanja Albin Sirk lepo povedal, v katero smer bi morala voditi bitka za slovenske šole. Po njegovem mnenju bi morali v skrajnem primeru poseči tudi po tožbi, s katero bi prisilili rimsko šolsko ministrstvo, da se o slovenski šoli izjasni.

Seveda so na javni razpravi o šolstvu prihajali na dan vsi problemi slovenske šole, od poskusa povečanja kvalitete do večnega jamranja o tem, kako malo dijakov in učencev je v slovenskih šolah na Goriškem. Vsi pa so si bili edini, da mora biti slovenska šola v Italiji enakovredna tako na Tržaškem, kot tudi na Goriškem in tudi v tem, da mora biti slovenska šola v Italiji obravnavana kot specifičen primer manjšinske šole in se zato ne more z njo tako birokratsko ravnati kot z večinskimi šolami. Na javni razpravi je padla marsikatera grenka beseda tudi na račun slovenskih šolnikov, ki ne izrabijo vseh danih pravnih možnosti v korist slovenske šole. Javna razprava o šolstvu na Goriškem in dejansko o vsem šolstvu v zamejstvu je pokazala, kako potrebne so take razprave in še bolj na to, kako bi morali biti slovenski šolniki dosti bolj povezani med seboj in s slovenskimi politiki, ki bi morali udejaniti zahteve slovenske šole. Kot nič kaj rožnata perspektiva se je na razpravi pokazal sedaj zamrznjen ministrski odlok o združevanju slovenskih šol, ki še vedno visi kot Damoklejev meč nad slovenskim učiteljskim v Gorici. Razprava o šolstvu v Gorici pa je pokazala tudi to, da je med slovensko skupnostjo v Italiji izredno močno in trdo prepričanje, da bi slovenska manjšina brez svojih šol dejansko propadla. Prav zaradi tega so se na javni tribuni o slovenskem šolstvu v Gorici tudi odločili, da bodo podobne razprave o šolstvu v bodoče večkrat priredili.

Jurij Paljk

* * *

Na goriškem razstavišču je konec prejšnjega tedna potekalo nagrajevanje najmlajših, ki so se udeležili natečaja Kruh in šola 93. Učenci osnovnih in nižjih srednjih šol so z likovnimi izdelki in video posnetki prikazali tisočletno zgodovino kruha. Prvo nagrado med osnovnimi šolami v goriški pokrajini so prejeli učenci šole Oton Župančič.

Volitve v Dolini Aosta

Na deželnih volitvah v Dolini Aosta, ki so bile v nedeljo, 30. maja, so prejele krepko zaušnico vse tri glavne italijanske vsedrjavne stranke ter je prodorno zmagala zlasti Union Valdôtaine, s katero ima že dolgo let tesne stike Slovenska skupnost. Krščanska demokracija je prejela 14,9% glasov (prej 19,4), PSI 3,8 (prej 9,3), PDS (Occhetto) 9,6, Rif. Com. 3,5 (na zadnjih volitvah je PCI prejel skupno 13,9% glasov).

Union Valdôtaine je dobila 37,3% glasov (prej 34,2); ostala je stranka relativne večine in ima v novem deželnem zboru 13 poslancev (prej 12). Severna liga je dobila 7,6% in ima 3 poslance. Prej te stranke ni bilo. Zeleni so prav tako dosegli uspeh, saj imajo 3 poslance (prejeli so 7,1% glasov).

Zaskrbljenost zaradi položaja naše manjšine

Konferenca Svetovnega slovenskega kongresa za Slovenijo izraža globoko zaskrbljenost zaradi položaja slovenske narodne skupnosti v Italiji. »Kljub številnim obljubam najvišjih predstavnikov parlamenta in vlade, doslej še ni bil sprejet zakon, ki bi uresničil ustavna določila glede maksimalne zaščite manjšin v odnosu na slovensko narodno skupnost, ki živi v treh pokrajinah Avtonomne dežele Furlanije-Juljske krajine,« piše v poročilu. »Prepričani smo, da je v interesu demokratične Italije in v duhu načel Sveta Evrope, če bi Italija v okviru novih volilnih reform, ki se pripravljajo, zagotovila slovenski manjšini ustrezno zastopstvo v vseh voljenih predstavniških telesih — od parlamenta, dežele, do pokrajin in občin, ne glede na število pripadnikov slovenske narodne skupnosti.

Ugotavljamo, da je tako storila tudi Republika Slovenija glede italijanske narodne skupnosti in njene zastopnosti v Državnem zboru.«

Uspeh dijakinje liceja »Slomšek«

Dijakinja pedagoškega liceja »A. M. Slomšek« Valentina Destri je prejšnji teden prejela prvo nagrado na natečaju združenja »G. de Banfield«. Natečaja se je z literarnimi in likovnimi prispevki udeležilo 900 dijakov tako iz slovenskih kot iz italijanskih šol, tema pa je bila — »I nonni« — (Dedje). Priznanje je dobilo še nekaj slovenskih dijakov, med temi Alessandro Manzin iz nižje srednje šole »Ivan Cankar« ter dijaki tehničnega zavoda »Žiga Zois«. Nagrade so prejšnji teden podelili v avditoriju muzeja Revoltella. Vsem dijakom, ki so dobili priznanje, ob uspehu čestita tudi naš list.

Pogovor z mladimi o bodočnosti naše narodnostne skupnosti

»Slovenci se moramo predvsem zanašati na lastno moč«

Prisotne je nagovoril tudi Ivo Jevnikar

Na Borznem trgu v Trstu je bilo v petek, 28. maja, slišati glasno slovensko besedo. V sklopu svojih volilnih pobud je namreč Slovenska skupnost priredila koncert ansambla narodnozabavne glasbe Krt. Na tem srečanju so spregovorili glavni kandidati Ivo Jevnikar za deželni svet, Ivan Peterlin za pokrajinski svet in drugi, govorili pa so v slovenščini in italijanščini, saj so hoteli na problem Slovencev opozoriti tudi italijanske poslušalce, ki jih na Borznem trgu v petek zvečer ni bilo malo. Vzporedno s prireditvijo Ssk je bila namreč tudi manifestacija proti terorizmu, saj je bil pred dnevi bombni atentat v Firencih. Člani Slovenske skupnosti so udeležencem manifestacije tudi odstopili del svojega prostora, trobenčar ansambla Krt pa je ob tej priložnosti zaigral tudi znani vojaški motiv — tišino — v poklon žrtvam.

Ker se je na tem koncertu v srcu mesta zbralo tudi precej mladih, smo se pogovorili z njimi o tem, kako mlad človek gleda na naše razmere. Vsem smo postavili isto vprašanje: Ali se kot Slovenec čutiš ogroženega v Trstu posebno sedaj, ko nacionalisti postajajo vedno glasnejši in kaj lahko po tvojem Slovenci naredimo, da se temu stanju upremo?

Olaf Sedmak je odgovoril takole: »Zdi se mi, da bi se morali, kot je prej rekel prof. Peterlin, Slovenci v tem trenutku odločiti kot Slovenci, ne pa ideološko. Sedaj si ne moremo dovoliti, da bi se ločevali. To bi lahko stori-

rili, če bi imeli moč in če bi bile naše pravice zagotovljene. Glede drugega dela vprašanja pa bi dejal, da se sicer ne počutim ogroženega, čeprav moram reči, da je stanje zaskrbljujoče. Menim, da bomo približno v teku dveh let izvedeli za našo usodo, saj bi moralo v tem času priti v Italijo do pomembnih sprememb. Tudi zato bi morali biti bolj strnjeni pa tudi bolj samozavestni. Nekatere je še vedno sram, da so Slovenci.«

»To, kar zahtevamo, bomo lahko dosegli le vsi skupaj,« je rekla Martina Petaros. »Na žalost pa mnogo Slovencev ne voli za slovensko stranko. Opazila sem, da bi jo bili celo nekateri Italijani pripravljeno voliti, (posebno še sedaj, kot so razočarani nad politiko) a kako naj to pričakujemo od njih, ko pa še mi sami ne volimo zase. Kot Slovenka se v Trstu ne počutim ogroženo ker sem prepričana, da večina le ne misli tako, kot govorijo nacionalisti, ki sicer niso številni, vendar znajo biti zelo glasni. O naši enotnosti pa bi rekla še to: dovolj je, da pomislimo na primer Sama Pahorja. V svojih prizadevanjih je vedno osamljen. Ne samo, da mu skoraj nihče ne pomaga, ampak se mu mnogi Slovenci celo posmehujejo.«

Marko Šavron meni, da bo »po teh volitvah imela desnica večino. Položaj za nas torej ne bi mogel biti slabši. Če desnica pridobi na moči, potem bodo naše pravice še bolj teptali kot doslej. V marsičem lahko to težnjo že vidimo. Podpora našim kulturnim društvom postaja na primer vedno bolj skopa. Vendar pa sem prepričan, da se lahko temu upremo, če nastopimo skupaj, združeni. Potrebna je bolj pokončna drža. O teh volitvah pa bi želel reči še nekaj, namreč to, da so prišli zelo malo do izraza projekti za rešitev hude gospodarske krize v Trstu. Tudi na tem področju lahko Slovenci veliko naredimo za napredek mesta, to pa bomo lahko storili le, če bomo prej sami dovolj močni.«

»V tem trenutku se osebno še ne počutim ogroženega,« nam je dejal Franko Guštin. »Velik problem pa bi bil, če bi desnica postala močnejša. V tem primeru bi naše pravice še težje dosegli. Prepričan sem sicer, da bomo naše zahteve uveljavili, vendar pa se moramo obnašati dosledno, se zgledeovati po drugih manjšinah v Evropi in se torej predvsem zanašati na lastno moč.«

V napredovanje nacionalistov na volitvah je prepričana tudi Neva Zaget, ki pa je poudarila, da ni problem samo v desničarskih političnih strankah, ampak tudi v tistih, ki so nastale pred kratkim. »Sploh pa je Trst ab-

Ob sklepu Slovenske akademije znanosti in umetnosti, da postaneta njena člana tržaška pisateljica

BORIS PAHOR in ALOJZ REBULA,

jima Slovenska skupnost čestita, obenem pa izraža veselje nad zasluženim priznanjem, ki dviga ponos vse naše skupnosti.

surdno mesto, lahko bi rekli patološko. To opažajo tudi drugi. Kolegice in kolegi na univerzi, ki prihajajo iz Furlanije, so me že večkrat vprašali, zakaj ni v Trstu obvezen tudi za Italijane študij slovenščine (!).

Tudi mi pa lahko marsikaj storimo, da to stanje izboljšamo. Predvsem moramo biti bolj prisotni v centru mesta, da se pokažemo italijansko govorečim someščanom tam, kjer nas navadno ni, da dokažemo svojo strpnost in odprtost, ne da bi pri tem žalili drugega, kot to na primer delajo misovci, ki skušajo s temi žaljivkami predvsem na račun Slovencev zakriti ogrmono praznoto...«

(hj)

Ansambel Krt med nastopom na Borznem trgu v Trstu (foto A. Breclji)

Prof. Stanislav Soban - osemdesetletnik

Pred osemdesetimi leti se je (6. junija) v prijazni vasi Lokavec pri Ajdovščini rodil Stanislav Soban. Njegova življenjska pot ni bila lahka, saj so se ob njegovem rojstvu za obzorjem že zbirali temni oblaki svetovne človeške tragedije, ki je našim krajem in vsej Primorski prizadela veliko nepoprijemnega gorja. Kruta usoda je posegla tudi v njegovo družino: oče je kot avstrijski vojak obležal neznano kje na ruski fronti. Zato se je njegova mati z dvojno silo razdajala družini in se zanj žrtvovala. Stankova »uka žej« se je začela uresničevati, ko je kot štirinajstletni fant prestopil prag goriškega Malega semenišča; tu je začel sprejemati lepoto in se spoprijemati s težavami klasičnega študija; nauki, ki si jih je kot dijak nabral v goriški gimnaziji in kot »študent prava« na padovski univerzi, so mu bili kasneje v življenju v veliko oporo, ko je moral marsikaterokrat ob prelomnih, zgodovinskih in usodnih trenutkih svojega naroda in svojega življenja izbirati in se odločati. Pogumne, jasne, častne in močate odločitve so ga tudi drago stale, posebno v prvem povojnem obdobju.

V letu 1949 je pod ZVU nastopil profesorsko pot. Odslej se je popolnoma posvetil slovenski šoli in naši mladini. Najprej je poučeval različne predmete na srednjih šolah, v šolskem letu 1954/55 pa je bil nameščen na Trgovski akademiji (današnjem zavodu Žiga Zois), kjer je do upokojitve leta 1976 poučeval pravo in ekonomijo in za te predmete sestavljal tudi učne knjige in marsikdaj »kovač« novo, času in razvoju ustrezno tehnično izrazoslovje s področja bančnih, pravnih in ekonomskih ved. Vseskozi je na šoli

in zunaj nje opravljal tudi razna organizacijska dela, ki so zahtevala cellega človeka, saj je bilo treba marsikdaj reševati res kočljiva in zapletena vprašanja. Bil je član različnih komisij pri Šolskem skrbništvu, pri zaključnih izpitih in natečajih; sodeloval je pri upravi dijaškega lista Literarne vaje in se udeleževal tudi na prosvetnem področju. Od 1977 je sodeloval pri Hranilnici in posojilnici na Opčinah, najprej kot član Nadzornega odbora, dve leti kasneje pa kot član Upravnega odbora; pomagal je pri pripravi letnih poročil in pri knjižnih izdajah Posojilnice. Pred leti je sestavil tudi zakonski osnutek, ki ga je predložila Slovenska skupnost, o zaščiti slovenske narodne manjšine v Italiji.

Povsod je poznan kot človek, ki se razdaja in pomaga vsem, če le more. Vsi, ki ga poznamo, vemo, da je bil vedno aktiven član naše skupnosti, odkrit in pošten sogovornik, ki ne prenese slepomišenja ali kakršnegakoli izvijanja. Vsaki stvari je vedno segel do dna. Njegove večkrat tudi »očetovske« besede (kot strogi profesor in nesebični kolega nas je, če je bilo potrebno, tudi svaril), nasveti, navodila in smernice so bili vedno prava življenjska napotila, ki so se skoraj zmeraj udeležila. Se danes se vseskozi zavzema za naše pravice in se bori zanje, čeprav se zdi, da je »odmaknjen« od vsega dogajanja. Poln je življenjske sile in optimizma; trdno je prepričan, da se bodo časi tudi za nas v Italiji spremenili.

Ob tako visokem jubileju iz srca voščimo: še čim več tako plodnih in delavnih let. Čestitamo, profesor Stanislav Soban!

R. Petaros

Priznanje za dragoceno delo v korist naše manjšine

Prof. Stanislav Soban je letošnji dobitnik nagrade iz sklada Dušana Černeteta za svoje »dragoceno in pomembno delo za Slovence v Italiji«. Priznanje so mu podelili med prijetno slovesnostjo, ki je bila v ponedeljek, 31. maja, v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. O delu in zaslugah slavljence so na tem večeru spregovorili Saša Martelanc, dr. Zorko Harej, Ivo Jevnikar in dr. Drago Legiša. Vsi so poudarili Sobanovo dolgoletno prizadevanje za uveljavitev pravic slovenske manjšine na teh tleh in proti raznarodovanju.

Na sliki: Prof. Soban (desno) po prejemu nagrade, ki mu jo je v imenu Hranilnice in posojilnice z Opčin izročil njegov nekdanji učenec prof. Robert Petaros (foto S. Ferrari)

100-letnica katinarske fare

Na sliki: Ena izmed kraljevih fresk, ki krasijo župnijsko cerkev Presvete Trojice na Katinari.

Katinarski grič je zadnja leta zaslovel predvsem zaradi nove bolnice, prepletanja cestnih povezav s tržaško lukco in mestom samim ter z ogromnim stanovanjskim naseljem, ki je popolnoma spremenilo videz tega pretežno slovenskega predela tržaške okolice. Čeprav je cementno nasilje preplavilo Katinaro in njeno župnijo, je vendar njeno občestvo dobilo spodbude, da primerno proslavi 100-letnico ustanovitve svoje župnije, to je leta 1892, kot razberemo iz cerkvenega arhiva.

Razne pobude in praznovanja so se začela že lanskega februarja in naj bi se zaključila v avgustu z izdajo brošure domačina Jožka Gerdola. Obsegala naj bi raziskavo o katinarski fari in njeni okolici, bogatile pa naj bi jo šte-

vilne slike fresk slikarja Toneta Kralja. Te so bile pred nekaj leti popolnoma restavrirane. Verniku ali mimoidočemu občasnemu obiskovalcu naj bi se ta neizmerna Kraljeva umetnina Križevega pota predstavila v vsej svoji luči in lepoti. Naj omenimo, da so freske zaživele v letu 1931, ko je tedanji katinarski župnik Leiler povabil Toneta Kralja, naj cerkev poslika. Tako so nastale ene izmed najlepših kraljevih fresk. Slikar je s svojim ekspresionističnim Križevim potom tistega časa in značilnimi barvami izpričal vse trpljenje našega ljudstva, kar je kmalu okusil tudi župnik sam. Zaradi fašističnega pritiska se je moral umakniti v tedanjo Jugoslavijo, nato bežati z Golnika pred nacisti. Leta 1942 pa je padel kot prvi slovenski duhovnik-žrtev revolucije na Slovenskem.

V okviru praznovanj 100-letnice fare bo 6. t.m. na farni praznik sv. Trojice v župnišču urejena razstava slik, predmetov, knjig in starih dokumentov, ki so dokaz naše prisotnosti na tem koščku slovenske zemlje.

Ondina Pečar

Zaključni nastop otroškega zbora »Ladjica«

V nedeljo, 30. maja, je bilo na sedežu devinskih zborov posebno živahno, saj je otroški zbor Ladjica, ki ga vodita Mirjam Bratina Pahor in Olga Tavčar, priredil zaključni nastop. Mali pevci so se predstavili z bogatim sporedom ljudskih in sodobnih pesmic slovenskih skladateljev, ob tem pa so zapeli še nekaj pesmi tujih narodov ter končali s pesmijo »Gradimo prijateljstvo«, ko so besedilo spremljali tudi z mimiko.

Zbor je na električne orgle in kitaro spremljala Breda Sosič, nekatere pesmi je Mirjam Bratina Pahor spremljala z violino, sami otroci pa so igrali tudi na razne Orffove instrumente in flavte. Med posameznimi sklopi pesmi pa je nastopilo šest učencev tečaja za kitaro, ki ga v sesljskem centru Štrekelj prireja devinsko-nabrežinska občinska uprava in Ljudska univerza in ga vodi Marja Feinig. Spored sam pa je povezovala Sidonija Radetič.

NAŠE SOŽALJE

Uredništvo in uprava Novega lista izrekata družini Ondine in Davorina Tavčarja iz Trsta globoko občuteno sožalje ob smrti ljubljene sina Borisa.

Počitnice v Bohinju

Družinam, ki si želijo gorske svežine, veliko zelenja in bližino najvišjih slovenskih gora, ponudimo udoben apartma (4-6 oseb) s posebnim vzhodom v družinski hiši. Možnost bivanja tudi v kočici na 1400 m nadmorske višine.

Informacije po telefonu: 064-721.624 ali na naslov:

Julijana Jezernik - Cundrič, Savska 12, 64264 Boh. Bistrica, Slovenija.

Uspel praznik v Zgoniku

V Zgoniku je konec prejšnjega tedna potekal tradicionalni praznik, ki sovпада z 29. občinsko razstavo vin. Komisija je morala oceniti 31 vrst vina, od teh 9 vzorcev belega, 6 terana in 16 vrst sortiranih vin z zaščitenim poreklom. Lepo vreme in tudi zanimiv kulturni spored sta v Zgonik privabila veliko število obiskovalcev.

Umrl je Anton Nanut *Pred 50 leti je bil ustreljen Ivo Bric*

slugi tudi osamosvojilo. Pomembno delo je opravil tudi na turističnem področju, saj je po njegovi zaslugi bila ustanovljena v Gorici turistična agencija.

Še veliko načrtov je imel ta zaslužni sin slovenske goriške zemlje, a je prezgodnja smrt preprečila njihovo uresničitev. Naj počiva v miru.

Vdovi gospe Veri, otrokom in sorodnikom izrekamo ob uri žalosti globoko občuteno sožalje.

Ob smrti Antona Nanuta, odličnega gospodarstvenika in človeka, izrekamo globoko sožalje njegovi družini in njegovim bližnjim. Bil je resnično pomembna osebnost našega področja, zato nam bo njegova enkratna ustvarjalnost za zgled in v veliko oporo pri nadaljnjem razvoju naše celotne skupnosti.

Slovenska skupnost Gorica

Ob nenadni smrti Antona Nanuta, tudi našega zvestega odbornika, izrekamo njegovim najbližjim iskreno sožalje. Kot soustvarjalec Svetovnega slovenskega kongresa je bil Anton Nanut eden najbolj zavzetih in požrtvovalnih članov, zato nam bo za vedno ostal v globokem in hvaležnem spominu.

Deželni odbor Svetovnega slovenskega kongresa

Slovensko gospodarsko združenje Gorica javlja prezgodnjo izgubo svojega predsednika gospoda Antona Nanuta in se z globokim čustvovanjem pridružuje žalovanju družine.

V noči med nedeljo in ponedeljkom (30. oziroma 31. majem) je na svojem domu na Tržaški cesti v Gorici umrl znani gostinski podjetnik Anton Nanut. Star je bil 65 let. Bolezen ga je bila zgrabila pred osmimi meseci in ga kljub zdravniški negi spravila v grob.

Rajnik je izhajal iz družine gostilničarjev; srednjo šolo je obiskoval v Gorici, maturiral pa je v Postojni. Nekaj let je bil slušatelj fakultete za kemijo na Tržaški univerzi, na začetku petdesetih lep pa je skupno z ženo Vero prevzel domači obrat in ga z leti tako dvignil, da je postal eden vodilnih na svojem področju na Goriškem. Lotil se je tudi hotelirstva in najprej zgradil Motel, nato pa zelo racionalno in okusno dal preurediti staro poslopje, tako da je zdaj v njem poleg restavracije še moderen hotel.

Anton Nanut je zlasti v zadnjih dveh desetletjih posvečal svoje sile in tudi skrbi za uveljavitev slovenskih gospodarskih dejavnosti na Goriškem ter bil v tej zvezi zelo aktiven v Slovenskem gospodarskem združenju; postal je njegov predsednik za Goriško in združenje se je po njegovih za-

Dne 2. junija 1943 sta se v zgodnjih jutranjih urah približala Ivo Bricu, ki je kosil na svojem travniku pod Brdom v Dornberku, mlada partizanka in ga povabila, naj jima sledi. Ker ni hotel, sta ga hladnokrono ustrelila. Umor je izzval veliko senzacijo na Goriškem. Bric je bil ena prvih žrtev komunistične revolucije, star komaj 46 let, oče številne družine, kmet po poklicu in znan kulturni delavec. Z Lojzatom Bercetom je kmalu po prvi svetovni vojni obnovil v Dornberku Slovensko čitalnico in postal njen predsednik. V njenem okviru je razvil veliko kulturno dejavnost. Sam je vodil dramski odsek in se temu delu vneto posvečal s študiranjem gledaliških tekstov in obiskovanjem dramskih tečajev. Pod njegovim vodstvom so Dornberžani naštudirali nekaj dobrih dram in komedij. Prirejal je tudi kulturne in zabavne večere.

Kmalu po nastanku Prosvetne zveze v Gorici, ki jo je vodil znani govornik in organizator, duhovnik Filip Terčelj, je postal predsednik Spodnjevipavskega prosvetnega krožja. Bric je o prosvetnem delu, o raznih problemih na Vipavskem in o krajevnih zanimivostih pisal v Goriško stražo, v Naš čolnič in Novi list. V listih je objavil tudi veliko fotografij. Ko je fašistični režim ukinil tudi Dornberško čitalnico, se je Bricu posrečilo rešiti društveno premoženje. Njegova skrb je odslej bila, da so se knjige sposojale in ljudje veliko slovensko brali. Spodbujal je tudi slovensko petje in

prirejal pogoste izlete za mladino. Kot vidna kulturna in slovenska osebnost je bil v napoto fašističnim emisarjem, ki so hoteli etnično čisto ozemlje ob meji. Večkrat so ga zaslišali na kvesturi in postavili pod policijsko nadzorstvo.

Dobil je tudi policijski opomin. Junija 1936 so ga aretirali pod obtožbo iredentizma in ga obsodili na 5 let konfinacije v neko vas blizu Potence. Ob sklenitvi prijateljskega pakta med Italijo in Jugoslavijo junija 1937 je bil pomiloščen. Aprila leta 1941 so ga spet aretirali in konfinirali v Pisticci blizu Matere, a so ga že naslednji mesec izpustili. Vrnil se je domov in kmetoval, dokler ni bil umorjen.

Naj bo ta sestavek posvečen spominu na Ivana Brica, enega od stebrov slovenstva na Vipavskem v dobi fašističnega raznarodovalnega nasilja. Idealnega in požrtvovalnega človeka, zvestega krščanskim izročilom, a znamenovanega s tragično usodo, ki ga je preganjala pod fašistično diktaturo in ubila v komunistični revoluciji.

Zorko Harej

* * *

Obvestilo SSŠ

Sindikata slovenske šole z Goriške obvešča, da bo tradicionalni jesenski seminar za šolnike v zadnjem tednu meseca avgusta v Murski Soboti. Goriškim šolnikom je odmerjenih deset mest. Prijave sprejemajo odborniki SSŠ do 18. junija 1993.

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL

Glasbeni poklon gojencev

Guido Michelin, klavir

Diplomski nastop

Auditorium »L. Fogar«, Corso Verdi, 4
Torek, 8. junija 1993, ob 20.30.

Miran Devetak, klavir

Diplomski nastop

Dvorana Katoliškega doma v Gorici
Četrtek, 10. junija 1993, ob 20.30

Glasbena slikanica

(komorne skupine, solopetje, klavir, kitara)

Dvorana Katoliškega doma.

Sobota, 19. junija 1993, ob 20.30

Pod cerkvenim obokom

(zbor, orgle, violina, komorne skupine)

Cerkev sv. Ivana v Gorici.

Četrtek, 24. junija 1993, ob 20. uri.

Zaključni nastopi gojencev na podružnicah

Župnijska dvorana v Doberdobi

Četrtek, 3. junija 1993, ob 19.30.

Sedejev dom v Števerjanu

Sobota, 5. junija 1993, ob 16. uri.

Župnijska dvorana v Štandrežu

Ponedeljek, 14. junija 1993, ob 20.30.

Plešivo - osnovna šola

Sreda, 2. junija 1993, ob 20.30.

Seja goriškega SSŠ

Odbor Sindikata slovenske šole — Tajništvo Gorica je na zadnji seji ocenil splošno stavko, ki jo je na pobudo učnega in neučnega osebja, dijakov ter javnega mnenja oklical 13. maja proti nasilni in neutemeljeni odločitvi ministrstva za šolstvo »o transformaciji učiteljskega s slovenskim učnim jezikom S. Gregorčič v sekcijo, priključeno klasičnemu liceju P. Trubar v Gorici«. Stavka je bila po oceni Odbora vsekakor uspešna, saj je ob splošnem ogorčenju slovenske narodnostne skupnosti in njenih predstavnikov — protestna pisma so poleg SSŠ pristojnim oblastem pisali tudi deželni

svetovalec SSK I. Jevnikar, pokrajinska odbornica za šolstvo A. Devetak, slovenski župani, predstavniki vsedržavnega šolskega sveta J. Pečenko, senator D. Bratina je posređoval pri min. za šolstvo R. Jervolino —, odlok, po katerem naj bi prišlo do združitve med učiteljskim in klasičnim licejem, zamrznjen. Vendar odbor čaka od ministrstva uraden odgovor, s katerim naj ministrstvo preklicuje ukrep o združitvi dveh slovenskih šol. Če do tega ne bo prišlo v doglednem času, si odbor pridržuje pravico za nadaljne protestne akcije.

J.S.

Majska številka Ognjišča

Mesečnik Ognjišče, ki že skoraj tri desetletja izhaja v Kopru, je ena tistih revij, ki jo človek, ne glede na starost, poklic ali versko prepričanje, s pričakovanjem vzame v roke. Časopis izdaja Tiskovno društvo Ognjišče, njegov glavni in odgovorni urednik pa je Franc Bole. Revija Ognjišče je po svoji osnovni usmerjenosti krščansko orientirana in namenjena predvsem mladini, hkrati pa daleč presega ta okvir, saj najdemo v njej tudi članke, ki so zanimivi za različne sloje bralcev.

V uvodnem delu revije je vsakokrat objavljeno Pismo meseca. V njem se zlasti mlajši bralci obračajo na urednika v zvezi s svojimi življenjskimi težavami, urednik pa jim nato odgovarja in skuša podati smernice, po katerih naj bi se ravnali. V isti številki Ognjišča najdemo nato pogovor s Francijem Steletom, ki se že vrsto let ukvarja s fotografijo. Njegove posnetke opažamo v Ognjišču, pa tudi v drugih publikacijah. Do sedaj je izšlo že več knjig s poudarkom na umetniški fotografiji, ki jo je prispeval Franci Stele. Zelo zanimiv je bogato ilustriran spis o praznovanju sv. Florijana, zavetnika gasilcev. V istem članku je predstavljen tudi Slovenski gasilski muzej v Metliki.

Tokratna priloga Ognjišča je namenjena poštnim znamkam v Sloveniji, ki so izšle po razglasitvi neodvisnosti. Daljši članek govori o 500-letnici kolegialnega kapitlja v Novem mestu. Ob tej priložnosti je bila dokončana obnova proštije, ki leži ob novomeški kapiteljski cerkvi. Le-ta je bila zgrajena že v času gotike, zanimiv pa je tudi obisk proštije s portreti vseh dosedanjih proštov. Novomeščani so še posebej ponosni na sliko sv. Miklavža v njihovi kapiteljski cerkvi, ki jo strokovnjaki pripisujejo beneškemu slikarju Jacopu Tintoretiju.

V športni rubriki Ognjišča je govor o lanskoletnih evropskih igrah sa-

lezijanske mladine v Genovi, revija pa bralce hkrati opozarja na 4. evropske igre salezijanske mladine, ki so pred kratkim potekale v Ljubljani. Obletnica meseca je tokrat namenjena spominu Antona Sovreta. Omenjeni znanstvenik je bil dolga leta profesor antičnih jezikov na ljubljanski Univerzi in je pri njem študiral tudi pisatelj Alojz Rebula.

Sledijo Veroučne strani, na katerih so prikazani različni načini vstopanja v redovne skupnosti, ki delujejo na Slovenskem. Zanimiv je tudi pogovor s Francijem Juvanom, župnikom v Šmartnem na Savi. Ta duhovnik širi evagelij na neobičajen način, saj v cerkvi večkrat vzame v roke kitaro in tudi zapoje v sodobnejšem slogu.

Precej obsežna je rubrika Pisma na koncu revije, ki je podobno zasnovana kot Pismo meseca, a je v njej objavljenih več daljših pisem bralcev z ustrezno obsežnimi odgovori. Bralci lahko pošiljajo reviji kratka vprašanja, pri katerih pa jim urednik tudi sorazmerno krajše odgovarja. Na zadnjih straneh Ognjišča, ki so namenjene krajšim novicam, je med drugim govor o razstavah pirhov v atriju mestne hiše v Ljubljani in v frančiškanskem samostanu v Novem mestu. Razstava v Novem mestu je bila obogatena tudi z velikonočnimi prtji. Treba je naglasiti, da so bili pirhi (pisaničice) in prtji po izvoru iz Bele krajine.

Na sredi majske številke Ognjišča je dodan še seznam knjižne ponudbe, ki jo izdaja Tiskovno društvo Ognjišče. Na teh straneh je razvidna bogata založniška dejavnost te založbe, ki ji je uspelo izdati tudi obsežna dela, kot je npr. 688 strani obsegajoča Zgodovina krščanstva. Tudi cene te in ostalih knjig so razmeroma nizke, kar je dokaz izredne delavnosti in podjetnosti koprškega Tiskovnega društva Ognjišče.

M.V.

Goriški letnik - zanimivo zgodovinsko branje

V slabem letu dni je Goriški muzej iz Nove Gorice izdal kar tri številke Goriškega letnika, domoznansko usmerjene revije, ki se bliža že svoji 20. jubilejni številki. 17. zvezek, katerega redakcija je bila zaključena novembra 1992, objavlja v uvodnem delu več umetnostno-zgodovinskih prispevkov, ki so bili prebrani na IX. pogovorih o baročni umetnosti leta 1989 v Novi Gorici. Barbara Jaki Mozetič piše o baročni štukaturi v samostanski cerkvi na Kostanjevici nad Novo Gorico, ki je bila zgrajena v sredini 17. stoletja. Bogato štukaturo je žal v veliki meri uničila prva svetovna vojna. Stanko Kokole je prispeval krajši članek o Robbovem angelu adorantu na oltarju sv. Rešnjega telesa v ljubljanski stolnici. V njem zagovarja tezo, da moramo iskati vzore za to umetnino v časovno že oddaljenih zgledih berninijevske smeri. Maja Lozar Štamcar piše o baročnih božjepotnih podobah v 18. stoletju na Primorskem in v njegovem zaledju. Na odprte probleme v zvezi s kiparjem Jacopom Contierijem opozarja Samo Štefanac. Kipar s tem imenom je v letih 1720-21 deloval v Mislejevi kiparski delavnici v Ljubljani. Po mnenju nekaterih piscev pa kipar z enakim imenom, ki ga med 1745 in 1775 zasledimo v Furlaniji, ni isti kot v Ljubljani, marveč gre za soimenjaka oziroma sorodnika.

Arheolog Drago Svoljšak izčrpno predstavlja arheološko najdišče na Sv. Katarini (Kékec) nad Novo Gorico, kjer so bili ugotovljeni sledovi utrjenega naselja. Izkopavanja so dokazala, da je pri tej utrdbi šlo za kontinuiteto še iz prazgodovine in prek antike v visoki srednji vek. Iris Podgornik objavlja drugi in zaključni del razprave o skladatelju Ivanu Laharnarju, ki je svetne in cerkvene, povečini zborovske skladbe, ustvarjal v slogu, izvirajočem iz romantike, vendar ljudsko obarvanem. Zelo važna za znanstvene kroge in pevovodje pa je

temeljita bibliografija o skladatelju, ki jo je sestavila avtorica in obsega več sto enot.

18. številka Goriškega letnika je izrazito tematska, saj obsega referate, ki so bili prebrani 26. oktobra 1990 na Sveti gori pri Gorici v okviru strokovnih srečanj, ki jih že od leta 1989 prireja Zgodovinsko društvo za Severno Primorsko. V tem zvezku so objavljeni prispevki, nekateri med njimi že prave razprave, o pisatelju, pesniku, uredniku in šolniku dr. Joži Lovrenčiču ob stoletnici rojstva. Izredno zanimivo je bilo pričevanje Lovrenčičevega vnuka, sicer zgodovinarja Andreja Vovka, ki se svojega starega očeta še spominja iz ranih otroških let. Njegov prispevek je bil tudi osebno obarvan, bralec pa dobi celovit vtis o tej osebnosti, ki je zaradi ideološke ozkosti do nedavnega bila skoraj zamolčana.

Joža Lovrenčič je bil doma iz Kreda, kraja, ki leži zahodno od Kobarida. Kot diplomant univerze v Gradcu je leta 1914 dobil službo na gimnaziji s slovenskim učnim jezikom v Gorici. Začetek prve svetovne vojne ga je prisilil, da se je zatekel v notranjost Slovenije. Glavnino svojega življenja je nato preživel v Ljubljani kot srednješolski profesor. Sodeloval je pri Domu in svetu in se tudi sicer družil s kulturnim krogom, ki je bil blizu tej reviji. Po drugi svetovni vojni so mu takratne uradne oblasti štele v zlo, ker je v od Nemcev zasedeni Gorici organiziral gimnazijo v slovenskem jeziku. Bil je krivično obtožen kolaboracije z okupatorjem in je zaradi tega bil tudi obsojen; v zaporu je preživel okrog 11 mesecev.

V isti številki Goriškega letnika so objavljeni še prispevki Borisa Mlakarja, Nine A. Lovrenčič-Lenček, Jože Lovrenčiča ml., Franceta Buttolja, Branka Melinka, Jožeta Kurinčiča, Lojzke Bratuž, Janeza Dolenca, Jože Eržena, Tomaža Faganela, Brede Čop in Marijana Breclja. Z branjem teh člankov se izčrpno spoznamo z likom do nedavno pozabljenega slovenskega književnika, ki sicer ni silil v ospredje, marveč je deloval predvsem kot šolski profesor in mu je pisanje ter prevajanje pomenilo dodaten trud. Čeprav ne sodi v vrh slovenske književnosti, ga literarna veda priznava kot začetnika ekspresionistične smeri na Slovenskem. Marijan Breclj je v sklepnem delu te številke Goriškega letnika objavil temeljito bibliografijo Jože Lovrenčiča, ki bo odslej nepogrešljiv vir za vsakega, ki se bo še ukvarjal z opusom tega ustvarjalca.

Marko Vuk

Posredniška dejavnost Celovške Mohorjeve družbe

Celovška Mohorjeva založba je pred kratkim izdala več knjig slovenskih avtorjev v nemških prevodih. S temi uspešno nadaljuje posredniško dejavnost na slovensko-nemškem področju. Pripovedno oblikovane spominé Žarka Petana sta iz slovensčine prevedla Rosi Šušteršič in Käthe Grah. Tokrat se gledališki režiser in satirik Petan pod naslovom »Vergangenheit« (Preteklost) predstavi kot nesentimentalni analitik jugoslovansko-slovenske komunistične polpreteklosti, ko so ga v Beogradu kot domnevnega zahodnega špijona skušali obsoditi na sedem let strogega zapora.

Dopolnilno je izšla tudi nemška izdaja kratkih refleksivno oblikovanih zgodb iz sodobnega slovenskega živ-

ljenja »Bič in vrtavka« (Peitsche und Kreisel) iz peresa nekdanjega slovenskega ministra za kulturo Andreja Capudra. Moderno in simbolno napisano delo iz leta 1975 je v nemščino prevedla Andrea Greistorfer-Vrbinc.

Ob Andersenovih dnevih mladinske književnosti 2. aprila je celovška Mohorjeva založba natisnila nemško izdajo Levstikovega »Martina Krpana« v novem prevodu Marice Kulnik. Danes že klasične barvne slike Tonea Kralja in duhovit, čeprav ponekod nekoliko samovoljno predelan nemški tekst, bodo gotovo nagovorili mlajše bralce v nemškem prostoru.

Ista založba je za slovensko mladino izdala duhovito knjigo danes najbolj znanega avstrijskega nemške-

ga pisca otroških povesti Thomasa Brezine. Njegov »Zmaj straši opolnoči« se dogaja na Koroškem in je uvod v zbirko knjig istega avtorja »Naša klapa Iriharjev«, ki jih bo izdajala Mohorjeva založba za mlade slovenske bralce. V seriji **Austríaca** iste založbe pa sta izšla slovenska prevoda dveh pomembnih avstrijsko-nemških avtorjev. »Dih« s podnaslovom »Odločitev« je tretje izmed petih avtobiografskih besedil Thomasa Bernharda o človekovi eksistenci v sodobnem času. »Tri ženske« Roberta Musila so zbirka treh novel, v katerih so moški v krizi, medtem ko ženske utelešajo svet narave, umetnosti, estetike, vere in mistike. Novele je v slovenščino prevedel Štefan Vevar. Lev Detela

beri - širi - podpiraj
NOVI LIST

Trst in obmejno gospodarstvo

Slovenska skupnost je včeraj priredila v mali dvorani kulturnega doma France Prešeren v Boljuncu okroglo mizo na temo: Vloga Trsta v razvoju obmejnega gospodarstva. Sodelovali so univerzitetni profesor in ob enem kandidat SSK za deželne volitve Aleš Lokar, finančni konzulent in član predsedstva Slovenskega deželnega gospodarskega združenja Vinko Ozbič, gospodarstvenik in deželni kandidat SSK inž. Aljoša Vesel ter gospodarstvenik, predsednik Briške gorske skupnosti in deželni kandidat SSK Hadrijan Corsi.

Vsak govornik je iz svojega zornega kota analiziral gospodarsko stanje Trsta in njegovega zaledja. V poglobljeni razpravi z občinstvom, ki jo je vodil dr. Slobec, je prišla do izraza ugotovitev, da se je na žalost protislovenski politični odnos večine italijanskih strank preselil tudi na gospodarsko področje in to je prav gotovo botrovalo dejstvu, da se je Trst zaprl vase, zanemarljivo skoraj vse tiste možnosti, ki bi mu omogočile, da bi postal vezni člen med FJK in Slovenijo ter bi tako tudi posredno vzpostavil tesnejše stike z ostalim germanskim in vzhodnim svetom. Ouredniti bi bilo treba tržaško pristanišče, okrepiti znanstveni in raziskovalni center, ki lahko sproži nove možnosti razvoja na industrijskem področju, skladno s teritorijem, ne bi pa smeli zanemarjati možnosti razvoja terciarnih, turističnih, kmetijskih in obrtniških dejavnosti. Trst je zamudil veliko gospodarskih priložnosti, ki pa so jih vsaj delno že znala izkoristiti ostala mesta, kot so Gorica, Videm, Pordenon, pa tudi podjetniki iz Veneta in iz ostalih italijanskih dežel.

Slovensko zamejsko gospodarstvo pa se je ob vseh evropskih političnih in gospodarskih spremembah v zelo kratkem času prilagodilo novim tržnim razmeram in je s tem tudi dokazalo,

da brez narodnostnih predsodkov najbolje pozna in obvladuje tako deželni kot tudi širši slovenski gospodarski prostor; kljub svoji relativni majhnosti je postalo resničen most med Slovenijo in Trstom oz. našo deželo, če pa želi ohraniti to poslanstvo, mora priti nujno do okrepitev podjetniškega duha. Treba se je pripraviti na nove čase, s skupnimi močmi bi bilo treba poskrbeti za nov zagon našega gospodarstva, to pa se lahko uresniči samo z intenzivnejšim kadrovskim izobraževanjem, kar pomeni, da mora priti do tesnega sodelovanja med gospodarskim in šolskim svetom. Velik korak naprej je npr. v tem smislu napravilo SDGZ na svojem zadnjem občnem zboru, na katerega je povabilo tudi šolnike. Treba je torej stremeti po mnogo večji profesionalnosti našega gospodarstva, ki mora zaobjeti tudi vse najsodobnejše aspekte mednarodnega gospodarstva.

V teku so pogajanja med Slovenijo in Italijo, podpisujejo se najrazličnejši gospodarski državni in mednarodni sporazumi in prav zaradi tega bi bilo potrebno, da bi prišlo v okviru naše narodnostne skupnosti do nekakšne skupne gospodarske politične strategije, do večjega medsebojnega sodelovanja ter da bi se ponovno ovrednotila vloga našega zamejskega gospodarstva. Treba bi se bilo organizirano potegovati tudi za čimvečjo prisotnost naših gospodarskih strokovnjakov v vseh ustanovah, ki delujejo ali bodo delovale na območju svobodne trgovine.

Ob sklepu te okrogle mize je bilo tudi poudarjeno, da ima Slovenska skupnost dolžnost tudi v gospodarskem razvoju naše narodnostne skupnosti posredno nuditi svojo pomoč, ker samo trdna gospodarska osnova lahko zagotovi manjšini njen obstoj in razvoj.

David Slobec

Praznik češenj v Mačkoljah

V Mačkoljah je bilo konec prejšnjega tedna vse živo, saj so številni obiskovalci prišli »zobat« češnje v to prijetno vasico v dolinski občini. Prireditelji priljubljene domačega Praznika češenj, člani kulturnega društva Mačkolje, so poleg dobrih sadežev poskrbeli tudi za prijeten in kvaliteten kulturni spored z raznimi glasbenimi točkami.

Na sliki: posnetek s praznika v Mačkoljah

(foto D. Križmančič)

SKD BARKOVLJE

Razpis natečaja za izvirno slovensko popevko

Slovensko kulturno društvo Barkovlje, Ul. Cerretto 12 - Trst - razpisuje natečaj ob III. FESTIVALU SLOVENSKE POPEVKE V TRSTU, ki bo predvidoma v prvi polovici decembra 93. Odprt je zamejskim Slovencem. Avtorji lahko sodelujejo samo s popevkami, ki niso še bile javno izvedene ali posnete. Glasba in besedilo v slovenščini morata biti izvirni.

Udeleženci natečaja morajo poslati prispevke v treh izvodih z označeno harmonijo, tempom, besedilom pod notami in priložiti tri izvode posebej natipkanega besedila.

Organizator si pridržuje pravico za aranžma šestnajstih popevk, ki jih bo strokovna komisija izbrala. Vse bo spremljal orkester festivala. Prve tri bodo nagrajene.

Slovensko kulturno društvo Barkovlje bo odločalo o radijskem in televizijskem snemanju.

Udeleženci lahko pošljejo svoje skladbe s priporočenim pismom ali pa jih prinesejo osebno na naslov: La Calzatura, Ul. Udine 3, 34132 - Trst - najkasneje do 1. septembra 1993.

Prispevki morajo biti anonimni, zato je treba napisati na hrbtno stran skladbe geslo. Isto geslo je treba prepisati na ovojnico, v kateri mora biti list z osebni podatki avtorja: priimek in ime, starost, kraj rojstva, bivališče, morebitni vpis v SIAE. Ovojnico je treba nato zalepiti in jo priložiti popevki. Vsak udeleženec natečaja lahko predlaga izvalca.

Pesem ob studencu v Dolini

V Dolini je bil v petek, 28. maja, ob studencu kvaliteten celovečerni koncert mešanega pevskega zbora Primorec-Tabor, ki ga vodi Matjaž Šček. Vezno besedo je podal Marij Čuk, izbor slovenskih poezij pa je prebral Danijel Malalan. Večer, ki ga je priredilo dolinsko kulturno društvo Valentin Vodnik, sodi v sklop prireditve ob 115-letnici ustanovitve. (foto D. Križmančič)

»Paket posegov« za podjetnike

Bančna sekcija pri Slovenskem deželnem gospodarskem združenju obvešča, da je stekla pobuda »paketa posegov«, ki so namenjeni našim podjetnikom za prebroditev krize. Kot je poudaril predsednik bančne sekcije Ksaverij Leban ob predstavitvi »paketa« na nedavnem občnem zboru SDGZ na Tržaškem razstavišču, gre za vrsto zelo stvarnih predlogov, ki naj bi bili v vzpodbudo za podjetnike ter prispevali k pomladitvi slovenskega gospodarstva v Italiji in iskanju novih smeri v našem gospodarstvu.

Konkretno bodo omenjene posege začeli izvajati med poletjem in jesenjo, takoj pa bo mogoče zaprositi za izredno posojilo po posebno nizki obrestni meri za plačilo letošnjih davkov, ki predstavlja jo za mnoga podjetja veliko obremenitev. Za informacije se lahko obrnete na tajništvo deželne bančne sekcije pri SDGZ v Trstu (tel. 040/362949).

JEZIK NA MEJI

Tako je bilo na predstavitvi videokasete *Jezik na meji*. Za govorniško mizo sedijo (z leve): B. Brezigar, V. Tuta Ban in P. Štrajn (foto S. Ferrari)

V Sesljanu, na sedežu otroškega centra Karel Štrekelj, so v soboto, 29. maja, predstavili videokaseto *Jezik na meji*, ki priča o naši manjšinski stvarnosti, težavah in potrebah slovenske narodnostne skupnosti na teh tleh, kjer se od nekdaj srečujeta dva jezika in dve kulturi. Videokaseto je izdala občina Devin-Nabrežina s finančnim prispevkom Komisije Evropske gospodarske skupnosti. V kratkem naj bi jo izdali tudi v italijanščini in angleščini, tako da jo bo mogoče predstaviti širšemu krogu ljudi.

Srečanje v Sesljanu je kot organizator uvedla prof. Vera Tuta Ban, odbornica za šolstvo in kulturo v devinsko-nabrežinski občini. Prisotne je pozdravil tudi župan Vittorino Caldi, nato pa je pregovoril Bojan Brezigar v vlogi podpredsednika Evropskega urada za manj razširjene jezike, ki je predvsem poudaril, kako je manjšinska problematika v Evropi vedno bolj aktualna. Nekaj besed je nato povedal tudi Pavel Štrajn, ki je napisal scenarij za ta posnetek. Udeleženci srečanja so si nato ogledali film.

V centru Štrekelj pa s tem sporeda še ni bilo konec. Sledila je okrogla miza z naslovom *Jezik šole in jezik okolja*. Sodelovali so profesorji Silvo Fatur iz Kopra, Avguštin Malle iz Koroške in Majda Kaučič-Baša ter Stanka Čuk s Tržaškega.

Reorganizacija SSO

V sredo, 9. junija 1993, bo v župnijski dvorani v Doberdobu, Goriška 8, ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju.

PRVO ZASEDANJE SVETA – NOVEGA ORGANA SSO.

Društva in federacije so naprošene, da zagotovijo prisotnost svojih predstavnikov.

Seja goriške slovenske konzulte

Prejšnji teden se je na goriški občini na svoji redni mesečni seji sestala občinska konzulta za vprašanja slovenske manjšine. Na seji je predsednik prof. Albin Sirk izčrpno poročal še zlasti o zadnjih nerešenih problemih v slovenskem šolstvu v Gorici. Posebej je obravnaval problem učiteljskega S. Gregorčič, ki ga je hotelo šolsko ministrstvo »de facto« ukiniti in priključiti klasičnemu liceju P. Trubar. Zadnji trenutek pa je prišla vest, da je minister — tudi na podlagi pripomb in protestov — dekret o tem zaenkrat ukinil. Vsekakor je pereča tudi zadeva osamosvojitve slovenske sekcije na zavodu Galilei v Gorici v samostojen industrijski tehnični zavod.

Na ravni samih odnosov z občino ni veliko sodelovanja, saj marsikdaj vloge konzulte na župana oz. odbor sploh ne prejmejo odgovora. — Prihodnja seja bo proti koncu junija.

* * *

4. Pokal Zgonik

V nedeljo, 30. maja, je bilo v športnem centru v Zgoniku mednarodno tekmovanje za 4. Pokal Zgonik, ki ga je priredil Shinkai karate club iz Briščikov. Pokal so osvojili atleti društva Centro sportivo internazionale z Opčin z 62 točkami, organizatorji pa so bili drugi s 54 točkami. Tekmovanja se je udeležilo 13 društev iz Italije in Slovenije, karateistov pa je bilo okrog 150, med temi tretjina odraslih.

Večer solidarnosti z BiH

Sarajevski časnikar Kulenović

V Trstu je bil v torek, 1. junija, gost Haris Kulenović, direktor tretje televizijske mreže TV Sarajevo. Prišel je na vabilo Slovenske skupnosti. Pozno popoldne je govoril na tiskovni konferenci, ki je bila na sedežu agencije Ansa, zvečer pa v Društvu slovenskih izobražencev. Govoril je o vojnih grozotah, o napakah, ki je storila mednarodna skupnost in predvsem poudaril, da ni potrebna vojaška pomoč drugih držav, pač pa da Bosanci predvsem potrebujejo orožje, ker bi se znali braniti sami. Gostu so prisotni postavili številna vprašanja.

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« - Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Bojan Brezigar, Ivo Jevnikar, Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni in odgovorni urednik), Miro Oppelt, Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst, tel. 040/772151.

Janko Jež

Giani Stuparich

(14) Ob stoletnici njegovega rojstva (1891-1991)

USODA BENEŠKE SLOVENIJE

Beneška Slovenija je po razpadu Oglejskega patriarhata prišla pod vpliv Beneške republike. Ta je najprej slovenskim sosedom priznala popolno avtonomijo, dokler je ni 12. oktobra 1658 spremenila v samostojnost. Prebivalcem beneškoslovenskih dolin je bila priznana pravica do odcepitve »non solo dal territorio di Cividale, ma dalla Patria ancora«.

Beneški doži so to slovensko samostojnost potrdili še večkrat, in sicer 8. februarja 1660, 2. marca 1662, 13. junija 1720 in zadnjič 2. aprila 1788, ko je beneški senat z odločbo potrdil: »la Schiavonia è come una nazione diversa e separata dal Friuli e si governa da sè« (Carlo Podrecca, *Slavia Veneta*, Čedad 1884; ponatis Trst 1977, str. 66).

Prebivalci Beneške Slovenije so se izkazali kot dobri vojaki, zato jim je Beneška republika poverila varstvo kopenskih meja. Kot protiuslugo jim je priznala pravico:

1. najprej do avtonomije in od leta 1658 do popolne samostojnosti;
2. do lastnega upravljanja;
3. do lastnega parlamenta;
4. do kovanja lastnega denarja;
5. do krvnega sodstva;
6. do lastne vojske z obveznostjo varovanja severnih kopenskih meja republike.

Benetke so potemtakem beneškim Slovencem priznale vse pravice, ki so atributi suverenosti, kajti pravice so se nanašale na natančno določeno ozemlje

z narodno homogenim prebivalstvom. To je docela v skladu z današnjimi za devnimi nauki mednarodnega prava.

Benečija je vse te pravice izgubila med francosko zasedbo, ki ji je sledila avstrijska nadoblast. Ker so beneški Slovenci leta 1866 verjeli italijanskim obljubam, da jim bo Italija vrnila vse pravice, ki so jih uživali v prejšnjih stoletjih sožitja z Benetkami, so pri plebiscitu 100% glasovali proti Avstriji in za priključitev Italiji. Ta teh obljub ni nikdar niti delno izpolnila. V Špetru je celo odprla italijansko učiteljske kot sredstvo sistematičnega poitalijančevanja najzahodnejšega obrobja slovenske narodne skupnosti, ki je tam še danes brez javnih otroških vrtcev, osnovnih šol, da sploh ne govorimo o srednjem šolstvu in kot krona vsemu brez kakršnihkoli narodnostnih pravic.

Z zasedbo Beneške Slovenije si je Italija zagotovila odskočno desko za zavojevanje slovenskega ozemlja, do česar je prišlo ob prvi svetovni vojni.

ITALIJANSKI IREDENTIZEM

Italijanski iredentizem se po mojem začenja leta 1866 z zasedbo Beneške Slovenije, ko je Italija stopila na sam prag Gorice, Trsta, Istre in Reke.

Za časa Domenica Rossettija nisem mogel zaslediti nobenih sledi po iredentizmu na našem ozemlju. Rossetti je bil prepričan Italijan, ponosen tržaški patricijski prvak in branitelj tržaških statutarnih svoboščin tudi proti Avstriji, do katere se je vseskozi obnašal kot lojalen podanik, vsaj dokler ni ta zaplula v skrajno reakcionarne vode. Tedaj je postal zagrenjen, vendar ni pokazal nobenega znamenja ali dejanja, s katerim nam bi nakazoval prehod v protiavstrijsko iredentistično razpoloženje. Glede tega se sklicujem na tedanje pisne vire, v glavnem na list *Archeografo Triestino*, ki ga je urejal Pietro Kandler. Ta nam od časa do časa postreže s podatki o prihajanju v Trst številnih mornariških častnikov na krovu civilnih tovornih in vojnih ladij. Bili so v glavnem Italijani, a tudi Francozi in Angleži. (dalje)